



**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PALYDĖJIMO PASLAUGOS JAUNUOLIAMS ORGANIZAVIMO IR TEIKIMO
REKOMENDACIJŲ PATVIRTINIMO**

2022 m. spalio 19 d. Nr. A1-700
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo 11 straipsnio 1 ir 3 punktais, įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimo Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“ 1.6.8 papunktį, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. liepos 17 d. nutarimu Nr. 892 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 8.8.1 ir 8.8.2 papunkčius ir siekdama užtikrinti vienodą šalyje palydėjimo paslaugos jaunuoliams organizavimo ir teikimo tvarką,

t v i r t i n u Palydėjimo paslaugos jaunuoliams organizavimo ir teikimo rekomendacijas (pridedama).

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Monika Navickienė

PALYDĖJIMO PASLAUGOS JAUNUOLIAMS ORGANIZAVIMO IR TEIKIMO REKOMENDACIJOS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Palydėjimo paslaugos jaunuoliams organizavimo ir teikimo rekomendacijos (toliau – rekomendacijos) nustato palydėjimo paslaugos jaunuoliams (toliau – palydėjimo paslauga) organizavimo ir teikimo gaires bei principus.

2. Rekomendacijų tikslas – formuoti vienodą visose savivaldybėse palydėjimo paslaugos teikimo ir organizavimo praktiką.

3. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

3.1. **Jaunuolis** – likęs be tėvų globos vaikas (nuo 16 m.), kuriam teikiama globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje, socialinę riziką patiriantis vaikas (nuo 16 m.), socialinę riziką patiriančioje šeimoje gyvenantis vaikas (nuo 16 m.), pilnametystės sulaukęs asmuo (iki 24 m.), kuriam teikta socialinė globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje ar kuris gyveno socialinę riziką patiriančioje šeimoje.

3.2. **Palydėjimo paslauga be apgyvendinimo** – palydėjimo paslauga, teikiama socialinę riziką patiriančio vaiko (nuo 16 m.), socialinę riziką patiriančioje šeimoje gyvenančio vaiko (nuo 16 m.), pilnametystės sulaukusio asmens (iki 24 m.), kuriam teikta socialinė globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje ar kuris gyveno socialinę riziką patiriančioje šeimoje, namuose.

3.3. **Palydėjimo paslauga su apgyvendinimu** – palydėjimo paslauga, teikiama likusį be tėvų globos vaiką (nuo 16 m.), kuriam teikiama globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje, apgyvendinant savarankiško gyvenimo namuose, o sulaukusį pilnametystės asmenį (iki 24 m.), kuriam teikta socialinė globa (rūpyba) socialinės globos įstaigoje ar kuris gyveno socialinę riziką patiriančioje šeimoje, – savarankiško gyvenimo namuose ar apsaugotame būste.

3.4. **Savarankiško gyvenimo planas** (toliau – SGP) – palydėjimo paslaugos teikimo priemonė, skirta visiems palydėjimo paslaugos teikėjo veiksams ir ištekliams, būtinai teikiant palydėjimo paslaugą, taip pat kitas paslaugas ir (ar) priemones, kurios teikiamos siekiant palengvinti jaunuolio socialinę integraciją bendruomenėje, nustatyti, planuoti ir stebėti.

3.5. Kitos rekomendacijose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatyme, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme, Socialinių paslaugų kataloge, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“, ir kituose socialinių paslaugų srities teisės aktuose.

II SKYRIUS PALYDĖJIMO PASLAUGOS ORGANIZAVIMAS

4. Palydėjimo paslaugos teikimą organizuoja savivaldybė, siekdama padėti jaunuoliui prisitaikyti prie socialinės aplinkos, ugdyti jo gebėjimus spręsti kylančias socialines ir kitas problemas, t. y. palengvinti jaunuolio socialinę integraciją bendruomenėje.

5. Savivaldybė organizuoja palydėjimo paslaugos teikimą, jei Asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-94 „Dėl Asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašo ir Senyvo amžiaus asmens bei suaugusio asmens su negalia socialinės globos poreikio nustatymo metodikos patvirtinimo“ (toliau – Asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašas), nustatyta tvarka priimtas sprendimas teikti jaunuoliui palydėjimo paslaugą.

6. Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme nustatytais atvejais jaunuoliui ir (ar) jo šėimai taikant atvejo vadybą, palydėjimo paslaugos koordinatoriui rekomenduojama bendradarbiauti su atvejo vadybininku, prireikus dalyvauti atvejo vadybos posėdžiuose. Jei jaunuoliui ir (ar) jo šėimai taikoma atvejo vadyba, SGP suderinamas su pagalbos vaikui ir (ar) šėimai planu, sudaromu vadovaujantis Atvejo vadybos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-141 „Dėl Atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“.

7. Pradėjus teikti palydėjimo paslaugą, turi būti sudaromas SGP pagal šiuos reikalavimus ir rekomendacijas:

7.1. rekomenduojama SGP sudaryti per vieną mėnesį nuo palydėjimo paslaugos teikimo pradžios;

7.2. rekomenduojama sudarant SGP numatyti ne mažiau kaip 2 jaunuolio ir palydėjimo paslaugos koordinatoriaus susitikimus po 1 ar 2 valandas per savaitę jaunuolio situacijai ir poreikiams įvertinti;

7.3. SGP turi būti nurodomi jaunuolio asmens duomenys (vardas, pavardė, gimimo data), numatomi palydėjimo paslaugos teikimo tikslas, uždaviniai, etapai ir priemonės tikslui pasiekti, jaunuoliui reikalingos socialinės ir kitos paslaugos, priemonės, jų teikimo ir vykdymo terminai. Palydėjimo paslaugos teikimo eiga, ją teikiant pasiekti rezultatai, kiti svarbūs įvykiai, susiję su teikiamomis paslaugomis, fiksuojami socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios palydėjimo paslaugą, nustatyta tvarka. SGP yra kiekvieno jaunuolio bylos, kuri sudaroma socialinių paslaugų įstaigoje, teikiančioje palydėjimo paslaugą, dalis;

7.4. SGP turi būti sudaromas ir peržiūrimas kartu su jaunuoliu, atsižvelgiant į jo individualius poreikius ir savarankiškumo lygį: nustatomi jaunuolio poreikiai, susiję su globa (rūpyba), sveikatos priežiūra, ugdymu, lavinimu, technine ir metodine pagalba, parenkamos poreikiams tenkinti reikalingos priemonės, reikiamų specialistų komanda (profesinio orientavimo, karjeros specialistas, psichologas, socialinis pedagogas, socialinis darbuotojas ir (ar) kiti specialistai). Sudarant ir peržiūrint SGP, turi būti siekiama maksimaliai patenkinti palydėjimo paslaugos poreikį. SGP numatomos jaunuoliui priklausančios kitų įstaigų (Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VVTAIT) teritorinio skyriaus, jaunuolio gyvenamosios vietos savivaldybės administracijos ir (ar) seniūnijos, švietimo, sveikatos apsaugos, teisėsaugos įstaigų) teikiamos paslaugos (nurodomas įstaigos pavadinimas ir teikiama paslauga), taip pat nurodomi bendradarbiavimo su jaunuolio tėvais ir (ar) kitais artimaisiais giminaičiais, jeigu tai neprieštarauja jaunuolio interesams, veiksmai bei šių asmenų asmens duomenys (vardas, pavardė, giminytės su jaunuoliu ryšys);

7.5. SGP patvirtinamas jį sudarant dalyvavusių jaunuolio ir palydėjimo paslaugos koordinatoriaus parašais. Jei reikia ir jei jaunuolis sutinka, kad sudarant SGP dalyvautų ir kiti rekomendacijų 7.4 papunktyje nurodyti specialistai, jis turėtų būti patvirtinamas ir šių asmenų parašais;

7.6. siekiant įvertinti palydėjimo paslaugos teikimo pažangą, sunkumus ir priimti sprendimus dėl tolesnių veiksmų, SGP peržiūra, dalyvaujant jaunuoliui, jo atstovams pagal įstatymą ir (ar) kitiems jo gerove suinteresuotiems asmenims (jeigu tai atitinka geriausius jaunuolio interesus), jei reikia ir jei jaunuolis sutinka, turi būti organizuojama ne rečiau kaip kartą per 3 mėnesius. Atsiradus naujų aplinkybių, susijusių su jaunuolio sveikatos būkle ar poreikiais, SGP peržiūra turi būti organizuojama per 3 darbo dienas nuo naujų aplinkybių atsiradimo dienos. Likus šešiams mėnesiams iki jaunuolio pilnametystės, palydėjimo paslaugos koordinatorius šiame papunktyje

nustatyta tvarka turi organizuoti SGP peržiūrą, kad įvertintų jaunuolio gebėjimus prisitaikyti prie socialinės aplinkos, spręsti kylančias socialines ir kitas problemas ir kartu su jaunuoliu aptartų ir numatytų tolesnes pasirengimo savarankiškam gyvenimui priemones. SGP peržiūra protokoluoja ir SGP koreguojamas pagal ją peržiūrint priimtus sprendimus.

8. Rekomenduojamos socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios jaunuoliui palydėjimo paslaugą, funkcijos:

8.1. paskiria jaunuoliui palydėjimo paslaugos koordinatorių (jaunuolio SGP nurodomos jam priskirto palydėjimo paslaugos koordinatoriaus pareigos, vardas, pavardė). Maksimalus jaunuolių, gaunančių palydėjimo paslaugą, skaičius, tenkantis vienam palydėjimo paslaugos koordinatoriui tuo pačiu laikotarpiu, – ne daugiau kaip 15, iš jų ne daugiau kaip 5 jaunuoliai, kuriems reikia intensyvios pagalbos dėl jų ligos, patirtų fizinių ar psichologinių traumų, priklausomybių;

8.2. užtikrina, kad savarankiško gyvenimo namuose, kuriuose apgyvendinamas socialinės globos įstaigos globojamas (rūpinamas) jaunuolis, socialinio darbuotojo ir (ar) socialinio darbuotojo padėjėjo pagalba būtų teikiama ne mažiau nei 10 val. per parą;

8.3. bendradarbiauja su kitomis socialines ir (ar) kitas paslaugas teikiančiomis įstaigomis, kad palydėjimo paslauga jaunuoliams būtų teikiama profesionaliai ir atitiktų jų individualius poreikius;

8.4. tvarko jaunuolio bylą, kurioje saugomi dokumentai, susiję su palydėjimo paslaugos teikimu jaunuoliui, taip pat informacija apie svarbius su jaunuoliu susijusius įvykius, reikalinga palydėjimo paslaugos teikimui užtikrinti;

8.5. vertina palydėjimo paslaugos koordinatoriaus ir (ar) jaunuolio teikiamus pasiūlymus ir (ar) informaciją dėl palydėjimo paslaugos teikimo;

8.6. konsultuoja jaunuolius ir (ar) jų atstovus pagal įstatymą dėl palydėjimo paslaugos teikimo galimybių visuose palydėjimo paslaugos teikimo jaunuoliui etapuose, supažindina juos su šios paslaugos turiniu ir apimtimi;

8.7. vykdo gerosios patirties palydėjimo paslaugos teikimo srityje sklaidą (vykdant gerosios patirties sklaidą, negali būti atskleisti jokie duomenys, pagal kuriuos būtų galima nustatyti jaunuolio tapatybę);

8.8. į palydėjimo paslaugos teikimo procesą įtraukia savanorius, taip pat buvusius rūpintinius ir (ar) socialinę riziką patyrusius jaunuolius, kurie sugebėjo sėkmingai išsivirti visuomenėje ir gyvena savarankišką gyvenimą (toliau – buvę rūpintiniai). Darbas su savanoriais ir buvusiais rūpintiniais organizuojamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymo nuostatomis;

8.9. sudaro palydėjimo paslaugos teikimo sutartį su jaunuoliu ir (ar) jo atstovu pagal įstatymą bei palydėjimo paslaugos koordinatoriumi;

8.10. prieš pasirašant palydėjimo paslaugos teikimo sutartį, jaunuolį ir (ar) jo atstovą pagal įstatymą supažindina su rekomendacijų 9 punkte nurodytomis jaunuolio pareigomis ir teisėmis. Rekomenduojama palydėjimo paslaugos teikimo sutartį sudaryti ne ilgesniam terminui, nei iki jaunuoliui sukaks 24 metai;

8.11. nutraukia palydėjimo paslaugos teikimo sutartį. Rekomenduojami sutarties nutraukimo pagrindai:

8.11.1. palydėjimo paslaugos koordinatorius kartu su jaunuoliu priima sprendimą, kad jaunuolis jau sugeba integruotis bendruomenėje ir palydėjimo paslaugos teikimas jam nebereikalingas;

8.11.2. jaunuolis arba jo atstovas pagal įstatymą tiesiogiai, elektroniniu paštu ar paštu pateikia socialinių paslaugų įstaigai prašymą atsisakyti palydėjimo paslaugos teikimo;

8.11.3. palydėjimo paslaugos koordinatorius vieną mėnesį įvairiomis priemonėmis negali susisiekti su jaunuoliu dėl nuo jaunuolio priklausančių priežasčių;

8.11.4. jaunuolis, kuris nesimoko, nedirba, per vieną mėnesį nuo palydėjimo paslaugos teikimo pradžios nepradeda mokytis ar dirbti arba neatlieka aktyvių veiksmų, rodančių jaunuolio ketinimą mokytis ar dirbti, t. y. per vieną mėnesį nuo palydėjimo paslaugos teikimo pradžios nepateikia švietimo įstaigai prašymo mokytis arba nepradeda mokytis ar dirbti, arba neužsiregistruoja

Užimtumo tarnyboje prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) ir pan.;

8.11.5. jaunuolis buvo du kartus įspėtas, kad sutartis bus nutraukta, bet jis ir toliau nesilaiko socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios palydėjimo paslaugą, nustatytą palydėjimo paslaugos teikimo taisyklių ir nedalyvauja šios įstaigos veiklose, susijusiose su palydėjimo paslaugos teikimu.

9. Jaunuolio, kuriam teikiama palydėjimo paslauga, teisės ir pareigos:

9.1. jaunuolis mokosi bendrojo lavinimo, profesinėje, specialiojoje, aukštesniojoje mokykloje, universitete ar kito tipo mokymo įstaigoje ir (arba) dirba arba atlieka aktyvius veiksmus, rodančius jo ketinimą mokytis ar dirbti, t. y. per vieną mėnesį nuo palydėjimo paslaugos teikimo pradžios pateikia švietimo įstaigai prašymą mokytis arba pradeda mokytis ar dirbti, arba užsiregistruoja Užimtumo tarnyboje ir pan.;

9.2. jaunuolis laikosi socialinių paslaugų įstaigos, teikiančios palydėjimo paslaugą, nustatytą palydėjimo paslaugos teikimo taisyklių ir dalyvauja šios įstaigos veiklose, susijusiose su palydėjimo paslaugos teikimu;

9.3. jaunuolis dalyvauja rengiant, įgyvendinant ir peržiūrint jo SGP, bendrauja su palydėjimo paslaugos koordinatoriumi, kad būtų sėkmingai nustatyti ir įgyvendinti jaunuoliui teikiamos palydėjimo paslaugos tikslai;

9.4. jaunuolis išsako savo nuomonę dėl jo apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose ar apsaugotame būste, į kurią atsižvelgiama. Prieš pradėdant teikti socialinės priežiūros paslaugas, jaunuolis supažindinamas su siūlomais savarankiško gyvenimo namų ar apsaugoto būsto variantais, jam sudaromos sąlygos apsilankyti siūlomuose savarankiško gyvenimo namuose ar apsaugotame būste, išklausa jo nuomonė, ar šios įstaigos atitinka jo poreikius, ir į ją atsižvelgiama. Jaunuoliui nepasirinkus nė vienos siūlomos apgyvendinimo įstaigos ir nesant galimybių pasiūlyti kitos apgyvendinimo įstaigos, apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose ar apsaugotame būste paslauga pradėdama teikti, kai atsiranda galimybė jaunuoliui pasiūlyti jo poreikius atitinkančią apgyvendinimo įstaigą ir jaunuolis sutinka su pasiūlymu apsigyventi konkrečioje įstaigoje;

9.5. jaunuolis, gaunantis palydėjimo paslaugą su apgyvendinimu savarankiško gyvenimo namuose ar apsaugotame būste, iš savo pajamų tenkina asmeninius poreikius (perka maisto produktus ar kitas būtiniausias prekes);

9.6. jaunuolis pagal poreikį gauna socialinio darbuotojo pagalbą apsirūpindamas patalyne, rankšluosčiais, apranga bei avalyne, būtiniausiomis higienos priemonėmis ir kitais jo individualius poreikius atitinkančiais daiktais (indais, kanceliarinėmis priemonėmis, knygomis ir pan.). Rekomenduojama, kad jaunuolis kartu su socialiniu darbuotoju, dirbančiu apsaugotame būste ar savarankiško gyvenimo namuose, planuotų, ką jam reikia įsigyti, pats ar su socialiniu darbuotoju pirkėtų jam reikalingus daiktus.

III SKYRIUS

PALYDĖJIMO PASLAUGOS TEIKIMO PROCESAS

10. Palydėjimo paslaugos teikimo procesas – tai palydėjimo paslaugą teikiančių specialistų teikiamų paslaugų ir (ar) priemonių visuma; jos teikiamos (vykdomos) siekiant palydėjimo paslaugos tikslo, nurodyto rekomendacijų 4 punkte.

11. Palydėjimo paslaugos teikimo proceso etapai:

11.1. palydėjimo paslaugos teikimo pradžia – savivaldybės administracijos sprendimo dėl palydėjimo paslaugos teikimo jaunuoliui priėmimas, savivaldybės administracijos sutarties dėl palydėjimo paslaugos teikimo jaunuoliui su socialine paslaugų įstaiga pasirašymas;

11.2. pasiruošimas teikti palydėjimo paslaugą – jaunuolio individualių poreikių, jo socialinės aplinkos ir galimų pagalbos šaltinių įvertinimas, SGP sudarymas;

11.3. palydėjimo paslaugos teikimas – SGP įgyvendinimas, teikiant paslaugas bei kitą pagalbą ir koordinuojant jų teikimą, taip pat socialinių ir kitų paslaugų bei priemonių, reikalingų jaunuolio problemoms kompleksiskai spręsti, teikimo (vykdymo) užtikrinimas;

11.4. situacijos pokyčio stebėseną (monitoringą);

11.5. palydėjimo paslaugos teikimo užbaigimas – palydėjimo paslaugos teikimo analizė ir įvertinimas bei sprendimo dėl sutarties nutraukimo, vadovaujantis rekomendacijų 8.11 papunkčiu, priėmimas.

12. Jaunuoliui, kuris yra globojamas (rūpinamas) socialinės globos įstaigos, palydėjimo paslauga su apgyvendinimu savarankiško gyvenimo namuose, įsteigtuose ne socialinės globos įstaigos, kurios jaunuolis yra globojamas (rūpinamas), gali būti teikiama tik įvertinus jo savarankiškumo lygį, brandą ir gavus VVTAIT teritorinio skyriaus sutikimą.

13. Teikiant palydėjimo paslaugą su kiekvienu jaunuoliu turėtų individualiai dirbti palydėjimo paslaugos koordinatorius. Rekomenduojama, kad teikiant palydėjimo paslaugą dalyvautų tas pats palydėjimo paslaugos koordinatorius (išskyrus nenumatytus atvejus), siekiant formuoti saugesnę ryšį, užtikrinantį jaunuolio pasitikėjimą savo jėgomis, padedantį realiai vertinti savo galimybes ir priimti pagalbą.

14. Jei jaunuolis globojamas (rūpinamas) socialinės globos įstaigos, rekomenduojama, atsižvelgus į jo savarankiškumo lygį, brandą, palydėjimo paslaugos teikimo metu globos (rūpybos) išmoką pervesti į jo vardu atidarytą banko, kitos kredito ar mokėjimo įstaigos sąskaitą, kad jaunuolis, padedamas socialinio darbuotojo, planuotųsi ir pirkėtųsi reikalingus maisto produktus, higienos priemonės, mokėtų už paslaugas ir pan. Globos (rūpybos) išmokos pervedimo ir naudojimo tvarka aptariama su jaunuoliu.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

15. Įgyvendinant rekomendacijas, asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose asmens duomenų tvarkymą, nustatytais reikalavimais.

16. Dokumentai (įskaitant dokumentus, kuriuose yra asmens duomenų) saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos vyriausiojo archyvaro nustatytais terminais.

17. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos Reglamento (ES) 2016/679 ir duomenų valdytojo, į kurį kreipiamasi dėl duomenų subjektų teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka.
